

1 § Svar på interpellation 2005/06:12 om fängslade utan rättegång i Eritrea

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Alice Åström har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta inom EU och för Sveriges del för att de ministrar och ämbetsmän som på ett rättsvidrigt sätt arresterats och fängslats i Eritrea försätts på fri fot. Vidare frågar Alice Åström vilka ytterligare initiativ jag avser att ta för att förmå den eritreanska regimen att frige den svenske journalisten Dawit Isaak.

Jag delar Alice Åströms oro över situationen i Eritrea. Rapporter visar på fortsatta inskränkningar i yttrandefrihet, religionsfrihet och inom andra områden i Eritrea. Den grupp politiska ledare och journalister som hålls fängslade vägras fortfarande åtal och rättegång och saknar all kontakt med omvärlden. Förutsättningarna för hjälporganisationer och enskilda organisationer att verka i Eritrea har försämrats ytterligare. Regeringens syn på detta och den allmänna situationen vad gäller mänskliga rättigheter i Eritrea har jag redogjort för flera gånger i denna kammare.

Regeringen tar regelbundet upp frågan om bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna i Eritrea med företrädare för landet.

Vad gäller den fängslade svenske medborgaren och journalisten Dawit Isaak fortsätter regeringen oförtrutet och på många olika sätt att verka för att Isaak omedelbart släpps eller får en rättvis rättegång enligt internationellt vedertagna rättsprinciper. Regeringens arbete för detta ändamål bedrivs genom kontakter på regeringsnivå, genom vår ambassadör som regelbundet besöker Eritrea, samt genom EU och andra internationella organisationer och aktörer. Framsteg vad gäller Dawit Isaaks situation är en fråga som regeringen lägger fortsatt stor vikt vid.

Anf. 2 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Det här är en fråga som vi har debatterat vid ett flertal tillfällen i kammaren, och det är en ständigt aktuell fråga. Det är viktigt att frågan också lyfts upp och hålls levande. Jag möter många eritreaner som lever i Sverige som flyktingar och som är oroliga för situationen i sitt hemland.

Jag vill också peka på det som utrikesministern säger. Förutsättningar för hjälporganisationer och enskilda organisationer för att verka i Eritrea har försämrats ytterligare. Det visar att trots de starka påtryckningar som

jag vet att den svenska regeringen och utrikesministern har utövat i kontakterna med företrädare blir det uppenbarligen inte något resultat. Det ser jag som väldigt problematiskt.

När det gäller frågan om Dawit Isaak vet jag att det pågår ett intensivt arbete. Men vad jag har förstått, om jag är rätt informerad, har inte ambassadören ens fått en möjlighet att besöka Dawit Isaak i Eritrea för att se hur han har det under fångenskapen. Det har nu gått en mängd år. De ledare som greps har nu suttit fängslade i över fyra år utan någon rättegång. Uppenbarligen fungerar inte den diplomati som man använder sig av.

Min fråga till utrikesministern blir: Är utrikesministern beredd att i EU lyfta fram frågan om det bistånd man har till Eritrea och de kontakter som EU ändå har med Eritrea och att man faktiskt ändå bör tänka på att avbryta det? Jag har tidigare varit motståndare till att man egentligen ska använda bistånd och de projekten som ett påtryckningsmedel. Det drabbar oftast befolkningen och inte den sittande diktaturen.

Uppenbarligen hjälper inte de diplomatiska kontakterna och de påtryckningar som används i dag för att förändra situationen, utan det går åt fel håll. Jag fruktar nu för Dawit Isaaks liv. Flera kontakter säger att han uppenbarligen är sjuk och inte mår bra i fångenskap. Oron finns att innan vi har nått någonstans kommer han att ha avlidit.

Min fråga är: Är utrikesministern beredd att konkret lyfta fram frågan även när det gäller biståndet som en ytterligare påtryckningsmetod på regimen i Eritrea?

Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Alice Åströms beskrivning av situationen i Eritrea är helt riktig. Det är en olycklig utveckling. Via de diplomatiska kontakter vi har försöker vi påverka regimen och få den att inse allvaret i det. Vi utnyttjar naturligtvis de intressen som Eritrea självt har för att åstadkomma förändringar. Det gäller till exempel gränstvisten med Etiopien. Det är en fråga som är betydelsefull i sammanhanget.

Vi försöker att hitta den typ av omständigheter som har betydelse för Eritrea och som kan göra att man blir lite mer öppen för att ta till sig den kritik som riktas mot Eritrea i den politiska dialog som finns mellan Sverige och Eritrea och mellan EU och Eritrea.

När det gäller det bistånd som finns både från Sverige och från EU är det helt och hållet när det gäller svenskt bistånd ett humanitärt bistånd. Det gäller också huvuddelen av EU:s bistånd. Det handlar om att ge lindring åt den fattigdom som finns i Eritrea. Med den oerhört svåra torka som har varit där är det väldigt många människor som lever under mycket svåra förhållanden.

Jag har svårt att se att det på något sätt skulle hjälpa Dawit Isaak eller de andra som sitter fångna om vi lyfter bort vårt humanitära bistånd till Eritrea. Genom att vi tvärtom har kvar det humanitära biståndet har vi också en möjlighet att ha en fortsatt politisk dialog med Eritrea. Utan det är jag inte ens säker på att vi skulle kunna fortsätta att på det sätt som vi gör utöva påtryckningar på Eritrea.

Framför allt handlar det om att det är oskyldiga, oerhört fattiga lidande människor som skulle drabbas av det utan att vi kan se att det skulle ha någon effekt för det som vi vill åstadkomma. Tyvärr tror jag att

vi får fortsätta att använda de kanaler vi har och utöva sådana påtryckningar.

Det gäller att få dem att förstå att det är i deras eget intresse att ändå lyssna och ta till sig något av den kritik som förs fram. Det ger också möjlighet för oss att på ett annat sätt stödja utvecklingen i Eritrea.

Prot. 2005/06:12
11 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 4 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tackar återigen utrikesministern för svaret. I grund och botten håller jag med om den stora problematiken när det gäller det humanitära biståndet. Men när det gäller EU är inte hela biståndet humanitärt. Min fråga till utrikesministern är: Skulle man ändå inte kunna utöva påtryckning på de delar som inte är direkt humanitärt bistånd?

Det är ett stort dilemma med den diktatur och det förtryck som finns. Man är ändå i landet beroende av det humanitära bistånd som man får från EU och Sverige. Man är beroende av det som land. När man ändå får det utan att man behöver göra några förbättringar när det gäller demokratisering och de människor som sitter fängslade blir det problematiskt i längden.

Jag lyssnar på utrikesministern. Men jag hoppas att utrikesministern också lyssnar på den ökande oro som finns hos ledamöter i riksdagen från olika partier över situationen. Om det ändå inte sker någon förbättring hoppas jag att man ändå funderar på om det går att använda även biståndet som ett påtryckningsmedel.

Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill delta i debatten för att understryka vikten av att vi inte glömmer bort Dawit Isaak och hans öde. Jag vill tacka Alice Åström för att hon har tagit upp den här debatten. Jag har ingen kritik mot utrikesministern – jag tycker bara att alla tillfällen där detta återkommer är bra.

Det finns många goda lyssnare på till exempel Eritreas beskickning i den här staden, som lyssnar till vad vi har att säga. Vi vet att den stödskommitté som finns för Dawit Isaaks frigivande med Leif Öbrink i spetsen gör ett gott arbete. Man påminner ständigt om detta. Att bli utkastad som Leif Öbrink, Jerker Norin och många andra blev häromdagen från Eritreas ambassad får man säga är någonting som vi ändå kan tycka är bra eftersom det visar den irritation som vi genom opinionsbildning håller uppe i frågan.

Hur mycket kontakter ska man då ha med den här typen av regim? Det är alltid en svår avvägning; det inser jag också. Men jag skulle vilja lyfta fram en annan vinkel än biståndet. För att man inte ska slå till mot de människor som är beroende av bistånd så tror jag att det finns ett annat sätt, som är effektivare i dagens värld. Det är att se till att isolera regimens toppar – de personer som finns i ledningen i landet. Man ska se till att de förstår att om de inte lättar på restriktionerna så att vi får besöka till exempel vår landsman och min kollega – faktiskt – Dawit Isaak så kommer man i det internationella samfundet att införa reseförbud för dem som tillhör regimen. Jag tror att det ofta kan vara en väl så effektiv metod.

Framför allt är det så som Alice Åström var inne på; om man slår till mot bistånd så drabbar det inte i första hand regimen utan de vanliga människorna. Det har vi inget intresse av i något land.

Däremot vill vi vara tydliga när det gäller att om man betar sig på det här sättet så måste regimen i landet också förstå att man inte kan göra så i den civiliserade värld som vi lever i och som vi vill att Eritreas medborgare också ska leva i.

Jag skulle gärna vilja höra vad utrikesministern säger om tillvägagångssättet att man tillsammans med andra, både afrikanska och europeiska länder kan *ban*, det vill säga förbjuda, kontakten med vissa ledare och att de får åka utomlands och så vidare.

Anf. 6 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Låt mig först säga att jag tycker att det är helt rätt att även den svenska riksdagen engagerar sig i situationen generellt i Eritrea, och inte minst för den svenska medborgaren Dawit Isaaks öde. Jag tror att det har stor betydelse att vi visar att det finns en opinion i Sverige som inte accepterar utvecklingen i Eritrea och som oroar sig för den. Likaså är det viktigt att vi har en stödkommitté till förmån för Dawit Isaak.

Till Alice Åström vill jag säga att den del av EU:s bistånd som inte handlar om just det humanitära handlar om insatser för demobilisering av soldater. Det handlar också om byggande av vägar som är nödvändiga för att få fram biståndet till de människor som hungrar ute på landsbygden. Det är alltså åtgärder som är av det slaget att de har direkt betydelse även för det humanitära biståndet. Men det är självfallet något som kan diskuteras om det möjligtvis skulle kunna vara ett påtryckningsmedel.

Gunnar Andrén tar upp en annan smart sanktion – reseförbud. Den använder vi ibland, i vissa situationer. Ledarna i Eritrea *är* mycket isolerade. Det är till och med så att det är detta som försvårar möjligheterna till politisk dialog. Det är tjänstemän som åker till Eritrea för att pröva den möjlighet till politisk dialog som vi vill ha, och det är det som vår ambassadör genomför. Men det förekommer inga besök på högre nivå, och det är en av de saker som jag vet att man beklagar sig över från Eritreas sida. Grannlandet Etiopien får besök, men inte Eritrea. Jag tror alltså inte att det i sak skulle innebära så stor skillnad om man fattar ett formellt beslut om en smart sanktion av det här slaget.

Men detta är naturligtvis ett av de verktyg som står till vårt förfogande i de fortsatta övervägandena av hur vi ska få presidenten och regeringen i Eritrea att förstå att detta är oacceptabelt. Man måste öka trycket på förändring i landet.

Anf. 7 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern. Jag vet också att man lyssnar noga från Eritrea och från ambassaden på vad som sägs. Jag tycker att det är positivt att utrikesministern säger att det är möjligt att vi framöver får fundera på små bitar – kanske inom biståndet. Men vi får också titta på de smarta sanktionerna. Det är kanske möjligt att man även får ta ett steg på dem formellt.

Jag tror nämligen att det är viktigt att vi visar att vi inte kommer att acceptera från Sveriges riksdag och inte heller från regeringen att man från Eritreas sida ständigt fortsätter att neka att ta emot något av kritiken och att inte genomföra några positiva förändringar. Tvärtom går man åt fel håll. Signalen måste bli tydlig. Om ni fortsätter utvecklingen åt fel håll så måste vi också fundera på nästa steg, måste vi säga. Vi kommer inte bara att tyst acceptera detta. Jag tycker att det var positivt att detta också kom fram i debatten.

Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Också jag tackar utrikesministern för att hon inser värdet av den här typen av smarta sanktioner. De kan vara väl så verkningsfulla i många fall utan att de drabbar befolkningen.

Jag tror att man också kan vända på diskussionen från EU:s sida. Om det skulle vara så att man visade tillmötesgående så skulle EU kunna göra någonting i gengäld. Vi är ju alla besjälade av att se till människor som Dawit Isaak och hans kolleger, som inte råkar vara svenska medborgare, som sitter i samma situation. Värdet av detta är oerhört stort. Vi vill verkligen något med att försvara de medborgerliga rättigheterna för dessa människor.

Man kan tänka sig detta på olika sätt, till exempel ett riktat stöd till icke-statliga organisationer i landet eller på andra håll. Den här typen av smarta sanktioner kan alltså ske på olika sätt.

Men jag tror att det blir svårt att agera om inte hela EU uppträder gemensamt i frågan.

Jag ska inte förlänga debatten, utan jag tackar så mycket och jag är glad över att vi kan hålla trycket uppe och att man tvingas lyssna på vad som sägs i Sveriges riksdag om våra medborgare och andra som sitter i samma situation nere i Eritrea.

Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag tycker att det är värdefullt att vi kan diskutera en fråga som berör så många människor i vårt land i och med att vi har många människor från Eritrea boende här. De är ju direkt berörda av situationen i sitt tidigare hemland.

Jag vill säga till Gunnar Andrén att jag tycker att det är en viktig synpunkt som han kommer med. Vad vi gärna skulle vilja se är något steg från Eritreas sida i positiv riktning. Om man såg en sådan minsta förändring så finns det möjligheter för framför allt EU att svara. Det finns oerhört stora behov i Eritrea. Om man visade någon vilja där till att lyssna till de synpunkter som kommer från omvärlden så skulle det kunna öppna nya möjligheter. Jag skulle önska att det budskapet nådde fram.

När det gäller organisationer så går en del av vårt bistånd just till att ge stöd till organisationer som arbetar för en förändring i Eritrea.

Överläggningen var härmed avslutad.

**2 § Svar på interpellation 2005/06:23 om omständigheterna kring
Mehdi Ghezalis frisläppande**

Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Yvonne Ruwaida har frågat hur jag avser att agera för att klargöra vilka löften som gavs till USA i samband med UD:s kontakter med USA om Mehdi Ghezalis frisläppande.

Regeringens handläggning av ärendet rörande den svenske medborgaren Mehdi Ghezali, som tidigare varit frihetsberövad på den amerikanska militärbasen Guantánamo på Kuba, har granskats två gånger av riksdagens konstitutionsutskott. Vid båda tillfällena har utskottet erhållit mycket detaljerade redogörelser för ärendets handläggning, alltifrån Ghezalis gripande i december 2001 till frisläppandet i juli 2004.

I samband med den senaste granskningen våren 2005 gav jag också – på utskottets särskilda begäran – en separat muntlig redogörelse för den notväxling mellan Sverige och USA som föregick Ghezalis frisläppande. Utskottets ledamöter gavs också tillfälle att ta del av denna notväxling. Granskningen har inte föranlett någon kritik. Tvärtom anför utskottet att regeringen gjort vad som kan uppfattas ha varit möjligt för att tillgodose den fängslade svenskens rätt.

Mot denna bakgrund anser jag att något ytterligare klargörande av de åtgärder som föregick Ghezalis frisläppande inte är nödvändigt.

Anf. 11 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! I Svenska Dagbladet den 27 september säger Laila Freivalds på frågan om UD inte har gett USA några garantier för att släppa Mehdi Ghezali fri: ”Den enda överenskommelse vi har haft är att de skulle släppa honom. Det finns ingen annan skriven överenskommelse mellan USA och Sverige. Det finns en notväxling och i den anger vi vad, i enlighet med svensk lag, svenska myndigheter kan göra. Vad vi utlovar är att de ska göra det de kan göra enligt svensk lag.”

Det här uttalandet, som jag enbart har fått ta del av via medierna, kan komma att innebära ett indirekt löfte, det vill säga att Sverige utlovar att man ska göra vad man kan enligt svensk lag.

Det här är en fråga som har en politisk karaktär. Jag vet att konstitutionsutskottet har tittat på den här frågan, och det har varit utifrån en juridisk aspekt. De gör ingen politisk bedömning av om det var rätt eller fel att ha den här notväxlingen rent politiskt, utan de har tittat på den juridiska delen. Det är det som är konstitutionsutskottets uppgift.

I och med att det har funnits lite olika utsagor i medierna vill jag att riksdagen ska få veta vilka löften som gavs till USA i samband med UD:s kontakter med USA om Mehdi Ghezalis frisläppande. Jag tolkar det som jag citerade att utrikesministern har sagt så att man har utlovat att man ska göra det man kan göra enligt svensk lag. Det innebär ju ett löfte.

Jag vill att utrikesministern klargör om det gavs något löfte eller inte. Eller har utrikesministern blivit felciterad i Svenska Dagbladet den 27 september? Eller finns det någon annan innebörd i detta än den som jag tolkar av det som sägs i tidningen den dagen?

Den följdfråga som man kan ställa är naturligtvis: Vad gör man i dag i Sverige när det gäller Ghezali? Övervakar man honom på något sätt? Kommer man att kontakta USA om han skulle lämna Sverige?

Det är frågor som man kan ställa utifrån det som har stått i medierna.

Prot. 2005/06:12
11 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Yvonne Ruwaida har naturligtvis rätt i att riksdagen har rätt att få veta allt som förekommer när det gäller regeringens agerande i olika situationer. Vi har en särskild ordning för att säkerställa att riksdagen ska få sådan information. När det gäller det här ärendet är det konstitutionsutskottets uppgift att för riksdagens räkning göra en granskning och konstatera om det finns någon anledning att rikta kritik mot regeringens agerande, och så har alltså också skett i detta fall. Fullständig information finns lämnad till riksdagen i form av konstitutionsutskottets granskning.

Jag har lite svårt att förstå vad det är Yvonne Ruwaida är upprörd över. Tänk om regeringen i sina internationella kontakter skulle kunna tänka sig att någon gång svara ett land och säga: Nej, vi svenska myndigheter kan inte lova att svenska myndigheter fullgör sina uppgifter i enlighet med svensk lag. Jag tycker att det är en självklarhet för den svenska regeringen att i förhållande till omvärlden säga: Ja, i Sverige följer svenska myndigheter svensk lag och fullgör sina skyldigheter enligt det på ett absolut fullgott sätt.

När det gäller vad som sker i det enskilda polisärendet beträffande Ghezali har jag ingen information, och ska heller inte ha någon information om det.

Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag vill återigen klargöra att jag ser en skillnad mellan det som konstitutionsutskottet har gjort och den fråga som jag ställer. Jag vet att konstitutionsutskottet har granskat omständigheterna kring Mehdi Ghezalis frisläppande och den här notväxlingen. Det har man gjort utifrån en juridisk utgångspunkt. Det har inte varit en politisk prövning. Det har inte handlat om huruvida det var politiskt korrekt att ha den här notväxlingen utan om det var juridiskt korrekt och hur den här notväxlingen skulle tolkas.

Jag tycker att man kan tolka de utsagor som utrikesministern har gjort i medierna på olika sätt. Utrikesministern säger: "Vad vi utlovar är att de ska göra det de kan göra enligt svensk lag." Sedan fanns det i den här notväxlingen en förteckning över vad som är möjligt enligt svensk lag. Det kan tolkas på två olika sätt. Det ena är att det bara formellt kan tolkas som en beskrivning av hur svensk lagstiftning ser ut. Det andra är att det kan ses som ett indirekt löfte att man ska agera utifrån de möjligheter som finns enligt svensk lag. Jag anser att det kan tolkas så av USA att det är en sorts politiskt löfte att vi ska göra det vi kan i enlighet med svensk lag.

När det gäller den här lagstiftningen är det ju inte så att alla svenskar som lämnar Sverige registreras. Men väljer man att man ska titta på om enskilda individer lämnar Sverige och kanske till och med ge den informationen till utlandet så är det en bedömning som polisen gör. Den bedömningen kan ju bero på olika saker. Det kan ju vara misstankar.

Men i och med att USA anser att han är misstänkt kan det ju också vara så att man, indirekt med den här notväxlingen, vill säga att man kommer att behandla honom som misstänkt och därför kommer att meddela USA om han skulle lämna Sverige.

Jag vet inte riktigt hur jag ska tolka det som utrikesministern har sagt. Jag tycker inte att jag har fått svar på det, inte här i dag och inte i interpellationssvaret. Jag skulle gärna vilja få ett svar på om detta bara var en strikt uppräkningslagstiftning, om detta var ett indirekt löfte eller om USA skulle kunna tolka det som ett indirekt löfte.

Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! I de samtal som föregick utlämnandet av Ghezali var naturligtvis frågan om hur svensk lagstiftning ser ut och vilka möjligheter regeringen har att agera i enskilda ärenden en av de frågor som diskuterades intensivt med USA. Det var väldigt viktigt för Sverige att klargöra att i Sverige kan inte regeringen beordra självständiga myndigheter att agera på ett visst sätt i enskilda ärenden. Den frågan tror jag har blivit klarlagd alldeles tydligt.

Dessutom var det viktigt att samtidigt också kunna redogöra för USA för vilka lagliga möjligheter svenska myndigheter har att agera i vissa typer av ärenden. Det är bland annat det som återges i den här noten.

Att den svenska regeringen inte kan ge löften till andra länder om vad svenska självständiga myndigheter ska göra är en grundläggande princip. Om regeringen bryter mot den principen tror jag det ingår i konstitutionsutskottets ansvar att kritisera ett sådant agerande. Jag förstår faktiskt inte uppdelningen mellan en politisk bedömning och en juridisk bedömning. Det är i allra högsta grad en juridisk bedömning huruvida regeringen har överträtt regeringsförmens förbud att lägga sig i handläggningen av enskilda ärenden.

Anf. 15 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag tror inte vi kommer så mycket längre i den här diskussionen, men jag vill slutligen säga att jag ser detta som ett indirekt politiskt löfte till USA, och jag tycker att det är olämpligt. Jag vet inte exakt vad det innebär i sak i fallet Mehdi Ghezali när man utlovar att man ska göra det man kan enligt svensk lag. Bara det att det inte är tvärsäkert att man kan veta vad det är som gäller gör att jag tycker innebörden av den här notväxlingen är politiskt olycklig, och det vill jag ha fört till protokollet.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2005/06:5 om förbättrat stöd till anhöriga

Anf. 16 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Erik Ullenhag har frågat mig dels om jag ämnar verka för att förlänga antalet dagar med närståendepenning från 60 till 120 dagar, dels om jag är beredd att vidta åtgärder för att stödja införandet av en anhörigpeng samt dels om jag avser tillmötesgå riksdagens begäran om

insatser för att säkerställa och stärka stödet till anhöriga i enlighet med riksdagens beslut i betänkanden 2001/02:SoU11, 2003/04:SoU4 samt 2004/05:SoU01.

Anhöriga och närstående utför betydande insatser, och utvecklingen av stödformer behöver fortsätta under en avsevärd tid framåt. Att fortsätta denna utveckling anser jag är ytterst angeläget.

Jag har den 17 december 2004 svarat på en interpellation om åtgärder för anhängvårdare. Jag har där besvarat flera av de frågeställningar som Erik Ullenhag tar upp. Det är oftast äldre personer som vårdar sin make eller maka eller sammanboende. Närståendepenning riktar sig till personer i yrkesverksam ålder, och att utvidga målgruppen skulle innebära att man endast når ett mindre antal anhängvårdare. Frågan om närståendepenning ingår i socialförsäkringssystemet, och ansvaret för detta ligger hos socialministern. I svaret angav jag även att de ekonomiska beräkningarna av en eventuell ändrad lagstiftning och alternativa lagändringar redovisades i budgetpropositionen för 2005, proposition 2004/05:1, PM *Stöd till anhöriga som hjälper och vårdar närstående – alternativa lagändringar samt analys av de ekonomiska konsekvenserna*, Dnr S2004/6120/ST. Riksdagen ställde sig bakom regeringens bedömning att det inte bör genomföras en lagändring då det för närvarande saknas ekonomiskt utrymme för ett statligt ekonomiskt åtagande utan att samtidigt göra avsevärda omfördelningar inom andra delar av det sociala välfärdsystemet.

För några anhängvårdare kan det vara en erkänsla att få ekonomisk ersättning för de insatser man utför. Ett alternativ kan vara att bli anställd som anhängvårdare. Socialutskottet har i betänkandet *Äldrepolitiken – Uppföljning av den nationella handlingsplanen och förslag angående kommunernas äldreomsorg*, 2002/03:SoU9 gjort ställningstagandet att den närmare utformningen av hemvårdsbidrag och anhänganställningar är kommunala frågor. Riksdagen har också ställt sig bakom detta ställningstagande.

Stödet till anhöriga är i första hand ett kommunalt åtagande, men regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att ytterligare stödja anhöriga som hjälper och vårdar närstående. I budgetpropositionen för 2005 har avsatts 25 miljoner kronor per år under åren 2005–2007. För att ytterligare stärka arbetet föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2006, proposition 2005/06:1, att ytterligare 75 miljoner kronor per år avsätts från 2006 och framåt för anhängstöd.

De stimulansbidrag som utgick till kommunerna under åren 1999–2001, Anhörig 300, har medfört inte bara att anhängas situation har uppmärksamats utan också att en mängd stödformer har utvecklats. Exempelvis fanns anhängkonsulent eller anhängstödjare i 5 % av kommunerna före 1999, och 2001 fanns de i 68 % av kommunerna.

På motsvarande sätt har träffpunkter och anhängcenter tillkommit i mer än hälften av kommunerna. Före 1999 fanns de i 7 % av kommunerna och 2001 fanns de i 56 % av kommunerna. Andra nyheter som utvecklades är insatser av förebyggande karaktär, till exempel hälsokontroller för anhöriga, semestervistelser och andra former av rekreation för anhöriga. Många anhöriga har också fått utbildning till exempel om olika sjukdomstillstånd. Anhörig 300 har betytt mycket för utbildning av personal framför allt när det gäller bemötande av anhöriga.

Prot. 2005/06:12
11 oktober

Svar på
interpellationer

Anhörigas möjligheter att vårda närstående påverkas av hur samhällets vård och omsorg är utformad. Inom Regeringskansliet pågår arbete med en nationell utvecklingsplan för äldreomsorgens långsiktiga utveckling där flera frågor kommer att behandlas som rör anhörigas situation. En viktig förutsättning är personalens kompetens där en stor satsning redan påbörjats genom Kompetensstegen.

Anf. 17 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Verkligheten för människor som blir skröpliga på äldre dar ser väldigt olika ut. Vissa får en jättebra vård och omsorg av det offentliga. Många får det av anhöriga.

Under den tid som Ylva Johanssons parti har suttit vid makten – om man alltså gör en jämförelse mellan 1994 och 2000 – har det offentliga dragit tillbaka en stor del av omsorgen av de äldre. År 1994 var det ungefär 40 % av omsorgen av de äldre som sköttes av det offentliga. År 2000, efter ungefär sju år av socialdemokratiskt styre, är den siffran nere på 30 %. Ungefär 70 % av omsorgen av äldre i Sverige sker av anhöriga.

Det är klart att det på många sätt är naturligt. Man vill ta hand om en äldre livskamrat. Man vill ta hand om sin mamma eller pappa. Man vill göra en insats för en människa som står nära. Men ibland kan man fundera på ifall det verkligen är ett så där oerhört frivilligt åtagande. Under den period då Socialdemokraterna har styrt har äldreboenden lagts ned på löpande band så att vi nu har ett läge då alltfler ska bo kvar hemma och alltfler känner sig bundna i sitt eget hem. För många anhöriga var det i går och är det i dag och i morgon inte åtta timmars arbetsdag, utan det är en 24 timmars arbetsdag att ta hand om en svårt sjuk anhörig.

Glädjande nog har det politiska systemet uppmärksammat detta. Riksdagen har, efter förslag från ett enigt utskott, under riksdagsåret 2001/02 slagit fast att vi vill att regeringen ska återkomma med ett förslag där man stärker lagstiftningen så att kommunerna blir skyldiga att stödja den som vårdar anhöriga. Sedan dess har det här upprepats vid två tillfällen av ett enigt socialutskott.

Om jag förstår Ylva Johanssons svar rätt är det så att regeringen menar sig ha verkställt denna beställning genom en skrivelse i förra årets budgetproposition, där man säger att det här med att ställa krav på kommunerna att de ska stödja anhöriga blir alldeles för dyrt. Hur dyrt framgår inte av skrivningarna i budgeten, men det är alldeles för dyrt, så därför kan vi inte göra det. Det är en ganska svag reaktion på vad riksdagen har beställt vid två tillfällen. Men det är klart: Med många socialdemokrater i konstitutionsutskottet och på andra håll kommer man nog att säga att det är verkställt.

Det problem som Ylva Johansson har är att efter att budgeten lades förra året har socialutskottet återigen enhälligt sagt att man inte är nöjd med stödet till anhöriga. Vi vill att vård- och äldreomsorgsministern återkommer. I en debatt med Kerstin Heinemann, fru talman, som är en partikollega till mig, sade Ylva Johansson följande: Ja, det blir jättedyrt om man skulle göra det här. Det skulle kosta 9 miljarder kronor att se till att anhöriga fick det som borde vara rimligt, det vill säga möjlighet att komma i väg på semester, möjlighet till avlastning, möjlighet att veta att man kan ta hand om den människa man levtt med i sitt liv, men att det

finns någon som kan hjälpa till en natt eller två eller en vecka, eller att man kan åka i väg tillsammans och få hjälp.

Problemet för Ylva Johansson är att hon säger så här: Det skulle kosta 9 miljarder, men vi gör kraftfulla satsningar på att stärka stödet till de anhöriga. Och så säger hon: Vi anslår 100 miljoner.

Det är en nittiondel av vad hon sade att det skulle kosta att verkligen stödja de anhöriga. Det där går inte riktigt ihop.

Efter Ylva Johanssons svar kvarstår två frågeställningar. Den första är: Hur tolkar Ylva Johansson riksdagens beslut från december förra året? Anser Ylva Johansson att regeringen har verkställt det beslutet med skrivningar som kom innan det beslutet fattades?

Den andra är: Nu hänvisar Ylva Johansson visserligen till kommunernas ansvar, men Ylva Johansson är ju också en ledande socialdemokrat. Vore det inte spännande om även Socialdemokraterna kunde hänga på Folkpartiet och säga: Vi ger en anhörigpeng till de anhöriga som man kan använda till avlastning eller stöd så att man kan se till att man inte behöver gå in i väggen fullständigt för att man vill ta hand om en människa man har levt med i hela sitt liv?

Anf. 18 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är trevligt att få träffa Ylva Johansson i debatt i den här frågan igen. Jag vill också rikta ett tack till Erik Ullenhag, som har ställt en interpellation i en så viktig fråga.

Statsrådet slutade i interpellationsdebatten i december med att säga att hon hoppades att hon kunde leva upp till de förväntningar som jag har på henne. Det får väl senare utvärderas vad vi kan åstadkomma i den frågan, men helt klart är att vi behöver göra fler insatser för att få en fortsatt positiv utveckling.

Det är bra att statsrådet gick oss till mötes med exakt den summa till anhörigstöd som vi har haft i våra motioner, 100 miljoner kronor, men verkligheten ser tyvärr ut på ett helt annat sätt än den bild Ylva Johansson ger i sitt svar. Det som förvånar mig väldigt mycket är att det är gamla siffror. Det har publicerats en ny rapport som visar att det över huvud taget inte stämmer med det som Ylva Johansson säger i sitt svar.

Vi vet att andelen kommuner som fortsätter att utveckla anhörigstödet sjunkit från 90 % till 75 %. Vi vet också att den bredd av stödformer för anhöriga som fanns 2001–2002, när den statliga satsningen med Anhörig 300 upphörde, visar tecken på att minska. Det är oerhört allvarligt. Den kreativitet som fanns i kommunerna ser ut att avta.

Jag har följt den här frågan sedan jag kom in i riksdagen 1998, och jag gladdes när Ylva Johansson debatterade frågan med mig eftersom jag såg en möjlighet i att vi nu fått någon som sätter stopp för minskningarna och verkligen fortsätter med den positiva utveckling som fanns i samband med Anhörig 300.

Kristdemokraterna har i ett antal år i motioner lämnat förslag där vi tycker att Socialstyrelsen ska utarbeta riktlinjer, att uppsökande verksamhet ska bedrivas, att vårdtyngdsmätningar, som tar hänsyn till både vårdtagares och vårdgivares psykiska och fysiska hälsa, ska utföras – och utifrån de mätningarna ska omfattningen av avlösning och andra insatser läggas fast – att verksamheten regelbundet ska utvärderas samt att man ser på hur modern teknologi kan utnyttjas inom anhörigvården. Detta

Prot. 2005/06:12

11 oktober

Svar på
interpellationer

sker på några ställen i dag, men det finns inga riktlinjer från Socialstyrelsen, och tyvärr går insatserna ned i vissa kommuner. De går in i den ordinarie äldreomsorgen, och då blir det oftast den sjuke som kommer i fokus medan den anhörige hamnar utanför.

Min fråga till statsrådet är om hon är beredd att titta på möjligheten att be Socialstyrelsen ta fram någon form av riktlinjer om hur kommunerna skulle kunna jobba med den här frågan så att den positiva utvecklingen kvarstår.

En annan fråga jag haft uppe gäller kunskapscentrum. Det är något som efterfrågas i kommunerna i dag. Det handlar om samordning där de olika kommunernas goda exempel kan samlas, vilket skulle ge trygghet för de kommuner som vill utveckla sitt anhängstöd.

Anf. 19 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Frågan om anhängstödet är mycket viktig, och jag delar helt den uppfattning som också interpellanterna har, nämligen att vi vet att anhöriga i dag utför ett oerhört stort och många gånger tungt arbete i vården av sina anhöriga. Det är mycket viktigt att vi ser till att de inte upplever det som en tvingande skyldighet utan att det är något som de gör frivilligt. Det är självklart så att de allra flesta vill göra det, men det finns också en gräns för vad man orkar och klarar av.

Man bedömer att vi i dag har närmare 600 000 människor som behöver och får stöd av sina anhöriga, ibland i kombination med kommunal hemtjänst eller andra insatser. Av dem är drygt 400 000 över 65 år, och då är det ofta en make eller maka som kanske själv börjar bli lite skröplig och till åren. Därför är det oerhört viktigt att vi kan utforma stödet på ett sådant sätt att det passar för dessa anhöriga. Det säger sig självt att det måste finnas en flexibilitet i hur man ger stöd till anhöriga så att det sker utifrån deras behov.

Bilden är dock den att vi vet mycket lite om hur det ser ut. Socialstyrelsen har därför fått i uppgift att utveckla metoder för hur man kan utveckla anhängstödet i kommunerna, hur man kan skaffa sig en bild av hur det faktiskt ser ut, att årligen rapportera hur stödet till anhöriga utvecklas och att senast 2008 slutrapportera utformningen av metoder för att följa utvecklingen. Jag hoppas att detta delvis är svar på Rosita Rune-grunds frågor om Socialstyrelsens utvecklingsinsatser.

Därutöver vet vi att efter Anhörig 300, om vi gick ned i nivån på det statliga stödet, minskade mycket av insatserna. Det har gått tillbaka, och färre kommuner ger stöd för anhängkonsulenter eller anhängstödare. Färre kommuner har anhängcentraler eller andra träffpunkter, vilket är oroande.

Till Erik Ullenhag vill jag säga att socialutskottet föreslog och riksdagen ställde sig bakom och beslutade i december om att man inte var nöjd med utformningen av nivån på stödet för anhöriga. Jag delar den bedömningen, och det är därför regeringen nu kommit tillbaka med en, i förhållande till den tidigare nivån, väsentlig höjning av det statliga stödet till kommunernas arbete när det gäller anhängstödet.

Jag tror att vi i framtiden än mer kommer att behöva utveckla formerna för anhängstöd. Jag är inte säker på att bästa sättet är via en skarp lagstiftning, men jag tror att vi får anledning att titta närmare på frågan framöver när vi ser på äldreomsorgen och vården och omsorgen om äl-

dres utveckling då det gäller vilka åtaganden som ska ligga på kommunerna och vilka förutsättningar som finns för att skapa goda betingelser för en åldrande befolkning. Det ska jag komma tillbaka till i den nationella utvecklingsplanen för äldreomsorgen som jag planerar.

Prot. 2005/06:12
11 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 20 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Vi kan läsa i tidningarna och se på tv att Ylva Johansson ska lägga fram en nationell handlingsplan för äldreomsorgen, och om jag förstått det hela rätt ska Socialdemokraterna även hålla en kongress om detta. Det är mycket bra.

Ibland blir jag rätt fascinerad av det regeringsparti som tillträdde 1994. I år är det 2005. De har alltså suttit elva år vid makten. De har haft elva år på sig att styra detta land, elva år att se till att vi har en fungerande äldreomsorg. Och då och då hamnar de, särskilt när vi kommer närmare en valrörelse, i opposition mot sig själva där de säger: Det här fungerar inte. Det måste vi göra något åt. Ja, det är ni som haft ansvaret i Rosenbad och i de allra flesta kommuner. Det som görs är gott och väl, men det borde ha gjorts mycket mer och mycket tidigare.

Man kan se på detaljer i äldreomsorgen som är nog så viktiga för dem som räknas. De som röstade på Socialdemokraterna 2002 och var bekymrade över äldreomsorgen kunde höra: Vi ska ordna 10 000 nya platser i äldreboendena. Det är bekymmersamt att platserna på äldreboendena, eller de särskilda boendena som det heter på byråkratspråk, minskar.

Det lät jättebra för många väljare. Många kände en trygghet och tänkte: Vi ger dem fyra år till även om de misskött det hela. Facit nu, några år senare, är 10 700 färre platser i äldreboendena. Det ger en differens på ungefär 20 000 jämfört med vad man lovade i förra valet.

Då gör Göran Persson som han brukar, nämligen byter ut ministern och så får Ylva Johansson chansen. Då är det lite svårt för oppositionen att fråga vad hon gjort för svaret blir: Jag har inte haft ansvar tidigare. De har flyttat på den som hade ansvaret.

Vad gäller frågan om anhörigstödet var riksdagen och Ylva Johanssons partikamrater i socialutskottet ursprungligen överens om att det borde vara en laglig skyldighet för kommunerna att stödja dem som vårdar sina anhöriga. Detta har sedan återkommit i nya riksdagsbeslut, eftersom regeringen inte verkställt de tidigare besluten.

Det är rimligt att oavsett om man bor i Lycksele, Uppsala eller Ystad man ska veta att det finns någon form av avlastning, att man har rätt till någon form av stöd. Jag tycker att vi i detta hus behöver diskutera de grundläggande rättigheterna för den enskilda människan, och vi behöver ha en principiell nationell hållning.

Det har vi alla varit överens om i socialutskottet. Sedan fick vi svaret i budgeten. Det var för dyrt, sade Ylva Johansson. Och det vore intressant att få svar av Ylva Johansson på frågan om hon delar min och hennes partikamraters hållning i utskottet, det vill säga att det borde finnas en rättighet, oavsett var i landet man bor, att man, om man vårdar en nära anhörig med allt vad det innebär, ska ha rätt att kräva stöd av kommunen. Om hon inte delar den uppfattningen betyder det att regeringen i byggnaden på andra sidan bron har en annan syn än vad Socialdemokraterna och samtliga andra partier i riksdagen haft.

Anf. 21 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag vill verkligen stryka under det som Erik Ullenhag säger om lagändring. Man kan också se på rapporten *Kommunernas anhörigstöd 2004*, som nu har publicerats. Där kan man se att anhörigstödet varierar i olika kommuner. Avlösning i hemmet finns i ca 90 % av kommunerna. Det är bra. Hur kvaliteten är är en annan fråga. Men det var i bara 50 % av kommunerna som det var kostnadsfritt upp till ett antal timmar.

Då återkommer jag till min fråga till Ylva Johansson. Det gäller kunskapscenter. Om det upprättades ett kunskapscenter skulle också de kommunala politikerna kunna få ta del av den kunskap som finns ute i landet. Trots att Anhörig 300 har funnits sedan 1998 är kunskapen om anhörigstödet låg hos många kommunala politiker. Det kopplas alltid till avlösning i hemmet. Men precis som Ylva Johansson säger är anhörigstöd mycket mer än så.

Min fråga kvarstår: Hur ser Ylva Johansson på ett kunskapscenter? Det är trots allt lite pengar det handlar om. Det här är en viljeinriktning. Jag har interPELLERAT om denna fråga varje år sedan jag kom in i riksdagen 1998, och nu går det bakåt. Det ligger faktiskt just nu på Ylva Johanssons bord att utveckla stödet för anhörigvårdare.

Anf. 22 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Erik Ullenhag vill diskutera vad regeringen har gjort för att utveckla äldreomsorgen sedan 1994, och han vill också ha en diskussion om antalet platser i äldreboenden. Ärligt talat vet jag inte om den här debatten har utrymme också för den diskussionen, men jag väjer inte för den. Det vi har gjort sedan 1994 är en kraftfull satsning på den kommunala sektorn och landstingssektorn. Statsbidragen har ökat med 50 miljarder kronor, vi har fått ordning i ekonomin och det har blivit möjligt att utveckla vården och omsorgen. Det är vad som har skett under perioden.

Om Erik Ullenhag granskar vad mitt parti har gått till val på i valmanifestet kommer han att kunna se att vi har bockat av de punkterna en efter en. Det kommer vi också att göra med det vi gick till val på i förra valet.

Men det betyder inte att allt är bra. Det finns oerhört mycket att göra. Nu har vi en interpellationsdebatt om anhörigstödet. Jag delar den uppfattning som också Rosita Runegrund ger uttryck för och som jag antar ändå är bakgrunden till Erik Ullenhags fråga, nämligen att det har gått bakåt de senaste åren när det gäller anhörigstöden. Därför är det angeläget att vi åtgärdar det och gör insatser för att få tillbaka åtminstone den nivå vi hade när det var som bäst under Anhörig 300 och utveckla den nivån.

Sedan var det riksdagens beslut. Riksdagen beställde bland annat en kostnadsberäkning av en lagändring, som regeringen har redovisat. Därefter gjorde utskottet ett nytt tillkännagivande som riksdagen ställde sig bakom och som jag instämmer i, nämligen att det därutöver behövs ytterligare satsningar på att utveckla anhörigstödet. Det är också det vi nu kommer med. Jag tycker att det är angeläget att göra det.

Det är viktigt att komma ihåg att när man ska titta på anhörigstödet handlar det, som också Rosita Runegrund säger, inte bara om att se att 90 % av kommunerna har någon form av avlösning utan det handlar också om kvaliteten. Det låter sig inte heller på ett enkelt sätt regleras.

Därför är det viktigt med Socialstyrelsens uppdrag att finna metoder för hur man kan följa utvecklingen i kommunerna, och det är också viktigt att se på kompetensfrågan. Jag menar att den är helt central. Jag menar att det är en positiv tanke med kunskapscenter. Det kanske inte ska vara ett. Det kanske till och med ska vara flera. I dag är det länsstyrelserna som har uppgifterna att hålla samman detta och fördela medlen till anhörigstödet. Jag tror att det på många håll skulle vara en bra idé att stödja den typen av centrumbildning eller att några kommuner går samman i regionen dels för att utveckla kompetens, dels för att sprida vidare goda exempel och praktiska lösningar. Jag tycker att det är bra. Jag tror att vi behöver göra ännu mer när det gäller kompetensfrågan, också när det gäller personalens kompetens i bemötandet av anhöriga och hur man på ett bra sätt kan samverka med anhöriga så att vi inte får en situation där det är fråga om antingen kommunala insatser eller anhörigas insatser utan där man kan hitta lämpliga kombinationer av detta. De kombinationerna måste inte alltid vara statiska. Den anhöriga som vill vårda en anhörig kanske inte alltid orkar. Den situationen kanske inte alltid är konstant utan kan variera över tiden. Då är det också viktigt att de insatser som kommunen kan ställa upp med på motsvarande sätt kan variera. Där är min bedömning att det finns en hel del mer att göra.

Prot. 2005/06:12
11 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 23 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Ibland funderar jag på vilken verklighet Ylva Johansson lever i. Hon säger att det har gjorts en jättesatsning på kommunala sektorn och att vallöften är lösta. Det är inte verkligheten för de 4 000 som har fått beslut om att de ska få plats i ett äldreboende men som ändå nekas plats. Det är inte verkligheten för de 2 000 äldre som har fått avslag på plats i äldreboenden, inte med hänvisning till att de inte har behov utan av det enkla skälet att man säger att det inte finns pengar.

Det här var intressant, och vi ska följa upp detta. Ylva Johansson säger att man kommer att kunna bocka av sina vallöften. Vi ska fråga henne gång på gång. Verkligheten i vallöftena från 2002 är att ni lovade 10 000 nya platser i äldreboenden. Ni gick ut stort med detta i valrörelsen. Fakta i dag är att de är över 10 000 färre. Det är att ha en väldig tilltro till regeringens möjligheter om ni på ett års tid, fram till valdagen, ska se till att det finns 20 000 nya platser i äldreboenden. Då får ni ägna er kongress framför allt åt att fokusera på den frågan.

Jag instämmer i vad Ylva Johansson säger i fråga om anhörigstödet och dess flexibilitet. Det är bakgrunden till att Folkpartiet lyfter upp frågan om stimulansmedel till anhörigpeng. Den anhörige kan då själv få makten och säga till om man behöver hjälp med avlastning, hemhjälp eller att få komma i väg för att klara den tillvaro man befinner sig i, det vill säga att finnas till för sina nära och kära.

Folkpartiet har en tydlig linje i detta. Vi vill ha anhörigpeng. Vi vill öka antalet dagar med närståendepenning. Nu visar det sig också att det finns en politisk skillnad där vi säger att det borde vara en laglig skyldighet för alla kommuner att göra detta, i alla fall ett minimikrav på vilket stöd anhöriga ska ges. Ylva Johansson och regeringen säger numera att en sådan laglig skyldighet inte ska finnas. Det är en debatt vi kommer att fortsätta.

Anf. 24 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag vet inte vilket valmanifest som Erik Ullenhag har läst, men jag kan lova att de delar som stod i vårt valmanifest när vi gick till val i förra valet kommer vi att kunna bocka av när vi möter väljarna igen om mindre än ett år.

Plats i äldreboenden är en helt annan fråga än den om anhörigstöd. Men jag ska gärna svara på den frågan också. Det är ett allvarligt problem i dag att man dels får beslut om plats i äldreboende, dels inte får det verkställt. Alternativt gör kommunen bedömningen att man behöver plats i äldreboende men fattar ändå ett beslut om nej till äldreboende. Det är mycket allvarliga problem. Här förbereder jag en lagskärpning. Det finns en utredning till grund för detta, och en proposition är aviserad. Det här visar också på vikten av att lagstiftningen följs upp av bra metoder för att se till att den också verkställs så att en förbättring åstadkommes i verkligheten och inte bara i själva lagstiftningen. Det här är ett exempel på det.

Jag tror också att vi behöver göra mer när det gäller platser i äldreboenden framöver. Det är en av de stora frågorna.

Erik Ullenhag tar upp frågan om närståendepenning. Det är naturligtvis en viktig fråga. Den ligger inte under mitt ansvarsområde. Men det är också viktigt att komma ihåg att de allra flesta som vi talar om inte är yrkesverksamma. Det är en helt annan grupp. Det är ofta en annan typ av stöd man behöver än den som ersätter inkomstbortfallet. Där måste vi titta på andra former. Jag är inte nöjd eller tillfreds med de former som redan finns. Jag tror att vi behöver utveckla mer när det gäller anhörigstödet, och jag tror att det här kommer att vara ett av de viktiga utvecklingsområdena de kommande åren för att se till att vi har en bra tillvaro för våra äldre och en bra kombination med äldreomsorgen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2005/06:1

Andre vice talmannen meddelade att statsrådet Barbro Holmberg på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2005/06:1 av Tobias Billström (m) om säkra familjeförhållanden.

5 § Svar på interpellation 2005/06:2

Andre vice talmannen meddelade att statsrådet Barbro Holmberg på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2005/06:2 av Tobias Billström (m) om uppehållstillstånd för vittnen av människohandel.

6 § Svar på interpellation 2005/06:9

Prot. 2005/06:12
11 oktober

Andre vice talmannen meddelade att statsrådet Barbro Holmberg på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2005/06:9 av Gunnar Nordmark (fp) om personer som vistas i Sverige efter ej verkställda avvisningsbeslut.

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2005/06:11

Andre vice talmannen meddelade att statsrådet Barbro Holmberg på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2005/06:11 av Alice Åström (v) om diplomatiska försäkringar.

8 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM8 Förslag till ändring av delgivningsförordningen
KOM(2005)305 till justitiekommittén

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2005/06:11 till justitiekommittén

2005/06:14 till lagutskottet

2005/06:17 och 19 till skatteutskottet

2005/06:27 till näringsutskottet

Motioner

2005/06:Fi1–Fi3 till finansutskottet

2005/06:Bo1 till bostadsutskottet

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2005/06:24 Förändrad länsindelning m.m

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 oktober

2005/06:92 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Svensk säkerhetspolitik

2005/06:93 av *Anita Brodén* (fp) till finansminister Pär Nuder

Momsregler för lätta lastbilar

2005/06:94 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Vård av kvinnliga rattfyllerister

den 11 oktober

2005/06:95 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Fusk bland högskolestudenter

2005/06:96 av *Henrik S Järrel* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan

Friskolor

2005/06:97 av *Björn Hamilton* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Demobilisering i Colombia

2005/06:98 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Lena Sommestad

Stranderosionen i Stockholms skärgård

2005/06:99 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg

Omprovning och nyprovning

2005/06:100 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg

Gömda barn

2005/06:101 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg

Ändrade instruktioner om asylprocessen

2005/06:102 av *Margareta Pålsson* (m) till socialminister Berit Andnor

Försäkringskassans ansvar för rehabilitering

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 oktober.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Svar på interpellation 2005/06:12 om fängslade utan rättegång i Eritrea	1
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	1
Anf. 2 ALICE ÅSTRÖM (v)	1
Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	2
Anf. 4 ALICE ÅSTRÖM (v)	3
Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (fp)	3
Anf. 6 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	4
Anf. 7 ALICE ÅSTRÖM (v)	4
Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (fp)	5
Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	5
2 § Svar på interpellation 2005/06:23 om omständigheterna kring Mehdi Ghezal's frisläppande	6
Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 11 YVONNE RUWAIDA (mp)	6
Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	7
Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp)	7
Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	8
Anf. 15 YVONNE RUWAIDA (mp)	8
3 § Svar på interpellation 2005/06:5 om förbättrat stöd till anhöriga	8
Anf. 16 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	8
Anf. 17 ERIK ULLENHAG (fp)	10
Anf. 18 ROSITA RUNEGRUND (kd)	11
Anf. 19 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	12
Anf. 20 ERIK ULLENHAG (fp)	13
Anf. 21 ROSITA RUNEGRUND (kd)	14
Anf. 22 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	14
Anf. 23 ERIK ULLENHAG (fp)	15
Anf. 24 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)	16
4 § Svar på interpellation 2005/06:1	16
5 § Svar på interpellation 2005/06:2	16
6 § Svar på interpellation 2005/06:9	17
7 § Svar på interpellation 2005/06:11	17
8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	17
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	17
10 § Bordläggning	17
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	18
12 § Kammarkens åtskildes kl. 14.30.	19

